

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Prologvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

PRIMA SECUNDAE SUMMAE THEOLOGIAE ANGELICI DOCTORIS

S. THOMAE AQUINATIS

Cum commentarijs

REVERENDISS. IN CHRISTO PATRIS
D. D. THOMAE DE VIO, CAIETANI,

Ordinis Prædicatorum S. R. E. Tituli S. Xisti Presbyteri Cardinalis,
artium, & sacre Theologiæ Doctoris celeberrimi.

QUAMQVAM propositum meum fuerit, super libros de anima cæpta perficere, antequam novum hoc opus aggredere: magis tamen debitum arbitratum sum prosequi commentationes super Summam diui Thomæ. Tum quia hoc est directè ea,

que ad salutis viam spectant, docere: Tum quia doctrina hæc in Italia satis dormit, & tamen opportuna est valde. Non inendo autem singulos articulos in sequentibus formare: sed iuxta subiectam materiam, ubi opus fuerit, immorari: ita tamen nullus prætermitteretur articulus etiam clarissimus, cuius memoria non fiet, quatenus & discussa, & omnia industria tribuantur. Suscipiantur autem velim hæc, sicut & cætera nostras, si, & in quantum rationi consonant. Neque enim eis fidem dari maiorem posco, quam ea sit, quæ ex ratione gigni nata est. Vt tamen memores sint, quod acrobologia mathematica non est expectanda in moralibus, ut dicitur in 2. Meta. Diui igitur Thomæ intercessionem freus ad textum propero.

¶ Super Quæst. prima Articulum primum.

In titulo primi articuli quæstionis prima scito, quod hic non queritur de hoc, vel de illo agere: sed universaliter, Vtrum agere hominū sit propter finem: hinc enim sensum, & argumenta, & conclusio responsiva manifestant.

In corpore eiusdem articuli dubium occurrit circa discursum, quo ponitur differentia inter actiones hominis & humanas. Et conclusio, solas illas esse humanas quarum homo est dominus. Procedit enim libera ab homine, in quantum homo, ad hominem,

PROLOGVS.

QUAMQVAM, sicut Dam. * dicit, Homo factus ad imaginem Dei dicitur, iecūdū quod per imaginem significatur intellectuale, & arbitrio liberum, & per se potestatum: postquam prædictum est de exemplari, scilicet de Deo, & de his, quæ processerunt ex diuina potestate secundum eius uoluntatem, restat ut consideremus de eius imagine, id est, de homine, secundum quod & ipse est suorum operum principium, quasi liberum arbitrium habens, & suorum operū potestatem.

QVÆSTIO PRIMA.

De ultimo fine hominis, in octo articulos diuisa.

BI primò considerandum occurrit de ultimo fine humanæ uitæ, & deinde de his, per quæ homo ad hunc finem peruenire potest, uel ab eo deuiare. Ex fine enim oportet accipere rationes eorum, quæ ordinantur ad finem. Et quia ultimus finis humanæ uitæ ponitur esse beatitudo, oportet primum considerare de ultimo fine in communi, deinde de beatitudine.

in quantum est dominus suorum actuum: & tamen constat quod communius est, quod conuenit homini, in quantum homo, quam quod conuenit ei, in quantum dominus suorum actuum. Quicquid enim habet homo, in quantum dominus, habet in quantum homo: sed non e conuerso: ut patet de actu intellectus præueniente actū uoluntatis. Hic enim conuenit homini, in quantum a cæteris animantibus differt: & tamen illius non est homo dominus, quia præuenit uoluntatem. Et sic totus literæ processus riuere uidetur.

CIRCA primū queruntur octo.

¶ Primò, Vtrum hominis sit agere propter finem.

¶ Secundò, Vtrum hoc sit proprium rationalis naturæ.

¶ Tertio, Vtrum actus hominis recipiant speciem a fine.

¶ Quarto, Vtrum sit aliquis ultimus finis humanæ uitæ.

¶ Quinto, vtrum unus hominis possint esse plures ultimi fines.

¶ Sextò, Vtrum homo ordinet omnia in ultimum finem.

¶ Septimò, Vtrum idem sit finis ultimus omnium hominum.

¶ Octauò, Vtrum in illo ultimo fine omnes aliæ creaturæ conueniant.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum homini conueniat agere propter finem.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod homini non conueniat agere propter finem. Causa enim naturaliter prior est: sed finis habet rationem ultimi, ut ipsum nomen sonat. ergo finis non habet rationem causæ: sed propter illud agit homo, quod est causa actionis, cum hæc propositio; propter; designet habitudinem causæ: ergo homini non conuenit agere propter finem.

¶ Preter illud quod est ultimus finis, non est propter finem: sed in quibusdā actionibus sunt ultimi finis, ut patet per Philosophū in 1.

illa est intellectuālis, non tamen differt ab eis per illam tanquam per actionem. Differt enim homo in agendo a cæteris animalibus per hoc, quod est dominus suorum actuum: quamuis in eisdem & operando, de quibus non est præsens negotium, per aliud differat. & sic stat solida licet & quod ad processum, & quod ad distinctionem.

Prima Secundæ S. Thomæ.

A

¶ In

Inf. ar. 2. cor.
& q. 6. ar. 1.
cor. & q. 28.
ar. 6. co & q.
24. ar. 21. cor.
& q. 109. ar.
2. cor. & 3. co
11. ar. & op.
3. ar. 100.